

ЗАСТОСУВАННЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ТА ОСОБЛИВОСТЕЙ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В СФЕРІ КУЛЬТУРИ

На сьогоднішній день існує реальна потреба в пошук оптимального варіанту співвідношення між підвищенням ефективності використання наявних культурних ресурсів та державного регулювання формування соціально орієнтованої ринкової економіки як основного чинника розвитку суспільства. Практичний досвід засвідчує, найчастіше такі ініціативи зводяться до спроби адаптувати передовий досвід розвинених країн до реалів України.

Культурний розвиток на сучасному етапі передбачає не тільки задоволення матеріальних, але й духовних потреб місцевого населення, розширення його можливостей у вільному виборі сфери соціокультурного розвитку. Соціокультурні чинники мають важливе значення для створення гармонійного соціального середовища, підвищення його духовного та інтелектуального потенціалу, утвердження соціального спрямування реалізації ДКП України.

Запровадження даних цих чинників в дію потребує роботи механізмів зворотного зв'язку, адже держава й культура є взаємопов'язаними та взаємозалежними системами. ДПСК має бути визначальною складовою євроінтеграційної стратегії нашої держави.

В період інтеграційних перевтілень та розвитку ринкових відносин, внесення змін до законодавства, зарубіжний досвід забезпечення СК можна використати і в більшості випадків перейняти, зробивши акцент на основних проблемах СК на регіональному рівні, адже зарубіжний досвід вирішує не лише питання практичного запровадження, а й вирішення нагальних проблем об'єднаних територіальних громад Івано-Франківської області.

Державами, що звернули увагу на необхідність державного регулювання СК стали такі високорозвинені країни такі як: Іспанія, Італія, Канада, Франція та Німеччина. Необхідно розглянути досвід цих країн щодо реалізації ДПСК, як на державному так і на регіональному рівнях.

Досвід Іспанії полягає у наповненні фондів, які створені та наповнені від 1,5% культурного податку управляються спільно Міністерством інфраструктури та Міністерством культури. Існують також Національні плани щодо спадщини, що мають на меті встановити пріоритети та критерії втручання (наприклад, індустриальна спадщина та культурні ландшафти) [2].

Отже, наповнення таких фондів від 1,5% податку став надзвичайно важливим для розроблення стратегічних планів збереження та реставрації замків, музеїв, соборів та театрів по усій країні, отже, реально існує вимога інвестувати фінансові ресурси у місця, розміщені поблизу громадської інфраструктури.

Досвід Італії засвідчує, в тому, що з кожним роком зростає, і полягає у помітному інтересі до спонсорства в сферу культури. Із введенням в дію Нового кодексу законів про державні роботи, який значно спростив процедури меценатства та спонсорства на користь історико-культурної спадщини. Як свідчить, досвід даної країни нові процедури стають можливими завдяки прозорому розміщенню звітів на веб-сайтах. В країні запровадженні такі норми, що усі Ріелтерські компанії можуть отримувати дозволи на будівництво лише за умови, що вони внесуть фінансовий внесок у надання послуг в СК, та запланують інтеграцію соціокультурної інфраструктури та послуг. Відсоток інфраструктурних інвестицій громадські роботи може наповнювати фонд, покликаний підтримувати культурні заходи на місцевому рівні [3].

Також в країні відповідно до закону № 717/1949 виділяється 2% вартості загальних громадських робіт з післявоєнної реконструкції на прикрашання нових споруд творами мистецтва [2]. Зазначений закон є ефективним інструментом просування культури та мистецтва, а також дає можливість працевлаштування митцям. Митці обираються на підставі відкритої процедури відбору.

Передовий зарубіжний досвід розвитку СК пропонує два принципово різних варіанти виходу з кризи:

- консервативний (соціал-демократичний);
- радикальний (неоліберальний).

Інтереси держави при реалізації державної політики в СК зосереджені в таких напрямках:

- підтримка творчої інтелігенції, політичний та суспільний вплив якої на життя країни постійно зростає;
- розвиток різних видів туризму та залучення туристів до участі у великих заходах: виставках, конкурсах, святах, фестивалях і т. д.;

- захист національної культури від зростаючого тиску з боку «індустрії розваг США», яка починає виступати в якості основного бастиону патріотичних сил.

Водночас, пряме запровадження в Україні готових моделей державного регулювання СК є неможливим щонайменше в силу незрівнянності обсягів ресурсів, що спрямовуються на її фінансування.

За роки незалежності України СК зазнала глибоких змін. Стрімко розвивається ринок культурних і соціальних послуг, якість яких постійно покращується. Напрямки розвитку установ, підприємств СК відбивається в цілому на стан охорони здоров'я, культури, освіти і, відповідно, на інтелектуальному житті суспільства. У зв'язку зі зміною культурних потреб у суспільстві склад і структура СК відповідно трансформуються.

В умовах проведення економічних реформ в Україні проблеми державного регулювання СК, передусім пов'язані із створенням оптимальних методологічних основ управління закладами даної сфери, так як вони є виробниками культурних послуг і потребують вдосконалення механізму управління для успішної адаптації до дії законів інноваційної економіки, а також для підвищення конкурентоспроможності на ринку культурних послуг.

З впровадженням інноваційно-методологічних основ у процеси управління установами СК дозволить здійснювати управлінський контроль за змінами у СК, ввести єдині правила виконання своєчасних управлінських рішень, підвищити продуктивну взаємодію всіх членів суспільства.

Одним з перших кроків у реформуванні СК з боку центральних органів державної влади повинно бути чітке законодавче закріплення принципів роботи некомерційних організацій.

На сьогоднішній день, в Україні недосконалість нормативно-правової системи дозволяє деяким організаціям прикриватися назвою некомерційної організації і займатися діяльністю, далекою від надання послуг в СК.

Враховуючи вище викладене в Україні, необхідне створення культурних центрів які б фінансувалися за рахунок державних грантів. На культурні центри необхідно покласти функціональні зобов'язання щодо утворення мережі з іншими регіональними культурними центрами, що дасть реальну змогу мотивувати їх об'єднання в частині наявних ресурсів і реалізації спільних проектів.

Необхідно щоб культурні центри та департаменти культури з регіональних органів влади могли на запрошення МКМС України проводити зустріч з метою обговорення стратегічного розвитку та обміну практичним досвідом. Все це могло б бути реальною можливістю для демонстрування кращих перспективних ініціатив, а також для спілкування провідних менеджерів з культури.

Необхідно внести зміни до чинного законодавства України, а зобов'язати органи управління на регіональному рівні наймати на роботу менеджерів на підставі відкритого конкурсу та забезпечувати проведення тренінгів з культурного менеджменту з метою розбудови спроможностей з реалізації політики в СК.

Чинне вітчизняне законодавство в СК має стати полем наукової і практичної діяльності, на якому можна було б запроваджувати найкращі моделі функціонування ДПСК, створення з розвиненими країнами, міжнародною правовою наукою і передовою практикою на досягнення суттєвого покращення та систематичності надання послуг, на базі наявних ресурсів, існуючої історико-культурної інфраструктури та законодавства.

Отже, оптимальним варіантом є те, що допомогти у досягненні суттєвих змін може міжнародна допомога та допомога Європейського союзу.

Національна культура має бути двигуном почуття гордості людства і власної гідності і, таким чином, вона сприятиме соціальній єдності. Рівнозначно важливим є те, що надання послуг в СК має мати за мету реальний внесок у креативне та культурне підприємництво, адже саме таке підприємництво дасть позитивний поштовх регіональному соціальному, економічному та культурному розвитку, а також запропонує значні перспективи для молоді нашої країни.

Список використаних джерел

1. Авер'янов В.Б., Пухтецька А.А. Удосконалення організації та діяльності системи органів виконавчої влади з урахуванням європейських принципів і стандартів. Часопис Київського університету права. 2010. №4. С. 110-117.
2. Звіт експертів Ради Європи «Огляд культурної політики України». 19.06.2017 / Міністерство культури України. URL:

http://195.78.68.75/mcu/control/uk/publish/article?art_id=245330777&cat_id=245328989 (дата звернення: 28.12.2019).

3. Здіорук С.І. Етноконфесійна ситуація в Україні та міжцерковні конфлікти. Київ : НІСД, 1993. 59 с.
4. Тертичка В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні. Київ : Основи, 2002. 750 с.